

Küsis Karin Kangro

Põhiseaduse kohaselt esindab Eestit rahvusvahelises suhtlemises Vabariigi President. Millist välisministrit teie Eestile tahate?

Kui vaatame praegusesse Euroopasse ja Euroopa naabrusesse, siis saame aru, et me räägime kriisiaja välisministrist. Tema puhul pole olulised ladusalt sõnastatud pressiteated, vaid professionaalne välispoliitiline visioon ning oskus selle nimel töötada koos välisriikidega, kus on ametis palju häid ja pühendunud inimesi. Ta peab oma majas õhutama vaidlusi ja väitlusi, erinevaid arvamusi, julget loomingulisust – kõike seda, mis ongi 90 protsenti välisministri tegelikust tööst ning mis lõpuks annab tulemuslikkuse Eesti välissuhtlusele. Ta peab edasi viima seda elavnemist, mis diplomaatide sõnul on viimasel ajal välisministeeriumis toimunud. Kui välisminister jätab end üksinda ega toetu täiel jõul välisriikidele ja teistele välispoliitika kujundajatele, siis on ta paljuski nagu turist, kes ohtralt reisib, ei enam.

Milline on teie eelistus – kas uus välisminister peaks tulema poliitikute seast või ka kogunud diplomaatide hulgast?

Kuna olen ise töötanud Eesti suursaadikuna ja kahel korral välisministrina, siis ma ei vastanda poliitikut ja diplomaati. Eesti vajab välisministrit, kellele on esmatähtis meie riigi välispoliitiline, rahvusvaheline toimetulek ning kes motiveerib välisriikidega suhtlemist selle nimel töötama ja selgitab ühiskonnas usutavalt Eesti välispoliitilisi valikuid. Me vajame välisministrit, kes rahvusvahelistel kohtumistel kaitseb Eesti, Euroopa ja Atlandi-üleseid huve.

Unustagem parteipoliitika. Praegusel ajal oleks lausa kahjulik mõelda, et kaitse- ja välisminister on partei "kohad", mille täitmise ainus tingimus on kuulumine ühte või teise erakonda. Ei. Välisministri ametikoha täitmise ainus tingimus on uue ministri senine kogemus, tema igakülgne arusaamine Euroopa Liidu toimimisest. Selge mõistmine, kuidas seal seista Eesti huvide eest ja samas mõista, millal Euroopa ühishuvide nimel minna mõistlikule kompromissile. Nii eeldab Eesti välispoliitika edukas juhtimine anno 2015 kogemust, mitte parteipiletit. Lähiminevikus oleme seda varemgi näinud: president Lennart Meri ei rahuldunud aastal 1996 kogematu parteilisusega, sest ta tahtis, et Eesti saaks 1997. aastal kutse Euroopa Liitu.

Tuleb mõista, et 25 aastat kestnud nn Ajaloo lõpu illusoorne ajastu on läbi. Me ei saa toimida praegu nagu meil oli luksus eelmisel veerandsajandil, kui paljud uskusid, et liberaalne demokraatia on võitnud ja parteipoliitikast piisab riigi juhtimiseks. Nüüd vajame me inimesi, kes võimaliku kriisi ajal evivad piisavalt teadmisi ja kogemusi, et me tuleksime toime. Et Eesti tuleks toime.

Kuidas suhtute võimalusse, et Urmas Paet tuleks tagasi välisministriks?

Tal on Euroopa Parlamendis veel neli aastat tööd teha. Vaevalt, et ta tahab seda pooleli jätta.

Kas te olete peaminister Taavi Rõivasega uue välisministri võimalikest kandidaatidest rääkinud?

See on riigipea ja valitsusjuhi suhtlemises iseenesestmõistetav. Meil mõlemal on kohustus oma välispoliitilist tegevust koordineerida. Küsimus välisministri kandidaadist kui Eesti võimalikust välispoliitilisest näost ongi just selline koordineerimist vajav probleem. Oleme peaministriga rääkinud nii põhimõtetest kui ka võimalikest nimedest.

Ehk ütlete mõne neist nimedest?

See on peaministri valik ja tema erakonna otsus.